

Asia C-695/19**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

20.9.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa,
CAAD) (Portugali)**Ennakkoratkaisupyynnön tekemispäivä:**

10.9.2019

Kantaja:

Rádio Popular – Electrodomésticos, S.A.

Vastaaja:

Autoridade Tributária e Aduaneira

Pääasian kohde

Pääasiassa on kyseessä Autoridade Tributária e Aduaneiran (vero- ja tulliviranomainen, jäljempänä AT) maksuunpanopäätös, joka koskee arvonlisäveroa ja viivästyskorkoja vuosilta 2014, 2015, 2016 ja 2017 liittyen kantajana olevan Rádio Popular, S.A:n harjoittamaan toimintaan pidennettyjen takuiden myynnin alalla.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisupyynnö esitetään SEUT 267 artiklan nojalla, ja sen kohteena on kysymys siitä, voiko kantajana olevan Rádio Popular, S.A:n tilanne, siltä osin kuin siinä on kyse pidennettyjen takuiden myynnin alalla harjoitetusta toiminnasta, kuulua Portugalin arvonlisäverolain (Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado, jäljempänä CIVA) 23 §:n 5 momentin soveltamisalaan, niin ettei sitä sisällytetä vähennyksen suhdeluvun laskelmaan.

Ennakkoratkaisukysymys

Merkitseekö kodinkoneita koskevien pidennettyjen takuiden myyntiin liittyvä välitystoiminta, jota harjoittaa arvonlisäverovelvollinen toimija, jonka päätoimialana on kodinkoneiden myynti kuluttajille, rahoitusliiketoimia tai verotuksen neutraalisuuden ja kilpailun vääristämisen kiellon periaatteiden nojalla niihin rinnastettavissa olevia toimia, niin ettei sen määrää sisällytetä vähennyksen suhdeluvun laskelmaan 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 135 artiklan 1 kohdan b ja/tai c alakohdan perusteella?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (arvonlisäverodirektiivi) 135, 173 ja 174 artikla.

Kansalliset säädökset, joihin asiassa viitataan

Portugalin arvonlisäverolain (Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado, CIVA) 23 §

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Rádio Popular – Electrodomésticos, S.A. (jäljempänä kantaja), jonka kotipaikka on Maia, on yritys, joka harjoittaa kodinkoneiden, tietoteknisten laitteiden ja televiestintälaitteiden myyntiä. Kodinkoneiden myynnin yhteydessä kantaja myy asiakkaan niin halutessa myös pidennettyjä takuita, jotka pidentävät asiakkaalle annetun alkuperäisen takuun voimassaoloaikaa; tämä myynti tapahtuu tuotemerkin toimittajan puolesta kantajan toimiessa välittäjänä vakuutusyhtiön ja asiakkaan välillä.
- 2 Kantaja ei tilitä arvonlisäveroa pidennettyjen takuiden myyntitoiminnasta, mutta se vähentää kaiken toimintansa harjoittamista varten hankkimiinsa tavaroihin ja palveluihin sisältyneen arvonlisäveron kokonaan.
- 3 AT teki kantajalle (arvonlisäverotukseen kohdistuvan) osittaisen verotarkastuksen, joka koski vuosia 2014 ja 2015, ja ulotti tarkastuksen sittemmin koskemaan myös vuosia 2016 ja 2017.
- 4 AT totesi verotarkastuskertomuksessa, ettei kantajan harjoittamaa pidennettyjen takuiden myyntitoimintaa pidetä rahoitusliiketoimina, joten CIVA:n 23 §:n 5 momenttia ei sovelleta, vaan kyseinen toiminta on sisällytettävä mainitun pykälän 1 momentin b kohdassa tarkoitettuun suhdeluvun laskelmaan. AT lisäsi vielä, ettei mainittua säännöstä pidä soveltaa missään tapauksessa, sillä kantajan harjoittama pidennettyjen takuiden myynti on luonteeltaan tavanomaista toimintaa, minkä vuoksi sitä on täysin mahdotonta katsoa verovelvollisen toiminnan liitännäiseksi liiketoimiksi. Tämän perusteella CIVA:n 23 §:n

1 momentin b kohdan mukaisesti sekakäytössä olevien tavaroiden ja palveluiden oston yhteydessä maksettu vero voidaan vähentää ainoastaan suhteessa siihen prosenttiosuuteen (pro rata), joka vastaa vähennykseen oikeuttavien liiketoimien vuotuista määrää.

- 5 Tarkastusten jälkeen tehtiin arvonlisäveron ja viivästyskoron maksuunpanopäätökset, joiden kokonaisarvo oli 356 433,05 euroa (arvonlisäveroa 328 107,08 euroa ja viivästyskorkoa 28 325,97 euroa).
- 6 Kantaja vaati 24.1.2019 ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta vuosiin 2014, 2015, 2016 ja 2017 liittyvien arvonlisäveron ja viivästyskoron maksuunpanopäätösten kumoamista ja lisäksi hyvityskorkojen maksamista.
- 7 AT vastasi väittämällä, että välimiesoikeuden ratkaisua koskeva pyyntö oli hylättävä ja asian käsittely oli keskeytettävä, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on ottanut kantaa esille nousseisiin olennaisiin oikeudellisiin kysymyksiin.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 8 Kantaja väittää, että välitystoiminta muodostaa vain hyvin pienen osan sen kaikesta toiminnasta ja on hyvin marginaalista, sillä kyseisen toiminnan osuus vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta oli 4 prosenttia vuonna 2014, 4 prosenttia vuonna 2015, 5 prosenttia vuonna 2016 ja 4 prosenttia vuonna 2017, ja tähän toimintaan käytetään niin vähäinen osa kantajan henkilöresursseista, ettei sitä käytännössä edes näy aineellisten resurssien joukossa.
- 9 Arvonlisäverotuksen neutraalisuuden periaatteen noudattamiseksi CIVA:n 23 §:n 5 momentissa tarkoitettua rahoitusliiketoimen käsitettä on tulkittava laajasti siten, että se käsittää vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan; vakuutustoiminta pitää sisällään rahoitusliiketoimet erityisesti Portugalin toimialaluokituksen (Classificação das Atividades Económicas Portuguesas, CAE) mukaisesti, ja vakuutuksenantajat katsotaan rahoituslaitoksiksi käsitteen laajassa merkityksessä, kun otetaan huomioon Portugalin rahoitusliiketoimijärjestelmän perinteinen kolmijako: pankit, pörssi ja vakuutusyhtiöt.
- 10 Rahoitusliiketoimien, myös vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan, verosta vapauttamisesta säädetään nykyisellään arvonlisäverodirektiivin 135 artiklan 1 kohdassa.
- 11 Arvonlisäveron vähennysoikeus on perusoikeus, jota voidaan rajoittaa ainoastaan Euroopan unionin oikeuteen kuuluvissa oikeussäännöissä nimenomaisesti sallituissa tapauksissa tai tällä alalla hyväksytyjen yleisten oikeusperiaatteiden, kuten oikeuden väärinkäytön kiellon periaatteen, nojalla.
- 12 Kantajan toissijaisesti harjoittamaa välitystoimintaa on pidettävä vähennysoikeuden käyttämisen osalta liitännäisenä rahoitusliiketoimena, jota ei

sisällytetä suhdeluvun laskelmaan, ja rahoitusliiketoimen käsitettä on tulkittava laajasti, tai muussa tapauksessa rikotaan arvonlisäverotuksen neutraalisuuden peruseriaatetta.

- 13 AT väittää puolestaan, että asiassa on sovellettava tuomioon EDM (C-77/01, EU:C:2004:243) perustuvaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee liitännäisen toiminnan käsitettä, ja se katsoo, ettei tarkasteltavana olevaa kantajan toimintaa voida pitää liitännäisenä, koska ”siitä huolimatta, että pidennettyjen takuiden myynnin osuus on ollut vain 4 tai 5 prosenttia liikevaihdosta, kyseisestä toiminnasta saatu voitto (lähes 35 prosenttia) oli vuosina 2014 ja 2015 yrityksen kokonaisvoittoa suurempi”. AT:n mukaan kantajan toiminnan elinkelpoisuus riippuu pidennettyjen takuiden myynnistä.
- 14 Toisaalta pidennettyjen takuiden myynti ja rahoitusliiketoimet eivät ole rinnastettavissa toisiinsa. Arvonlisäverodirektiivin 135 artiklassa vakuutustoiminta on eritelty selkeästi rahoitusliiketoimista viittaamalla vakuutustoimintaan a alakohdassa ja rahoitusliiketoimiin b–g alakohdassa. ”Vakuutustoiminnan” ja ”rahoitusliiketoimien” erottaminen toisistaan johtaa siis selkeästi siihen, ettei vakuutustoiminta kuulu arvonlisäverodirektiivin 174 artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamisalaan; kyseinen säännös, jossa määritetään suhdeluvun laskelmassa sovellettava menetelmä, on sisällytetty CIVA:n 23 §:ään.
- 15 Arvonlisäverodirektiivissä säädetään, että vähennyksen suhdelukua laskettaessa ei oteta huomioon 135 artiklan b–g alakohdassa tarkoitettuihin liiketoimiin (eli rahoitusliiketoimiin) liittyvän liikevaihdon määrää, kun kyseiset toimet ovat liitännäisiä, joten a alakohdassa tarkoitettu toiminta (eli vakuutustoiminta) jää tämän ulkopuolelle.
- 16 Toisaalta pidennettyjen takuiden myynti ei sisälly rahoitusliiketoimen käsitteeseen, jota edellytetään CIVA:n 23 §:n 5 momentissa. AT:n mukaan kantajan esittämä tulkinta on myös vastoin Portugalin perustuslakia (Constituição Portuguesa), koska on vastoin oikeudenmukaisen verotuksen ja verotuksellisen yhdenvertaisuuden periaatteita verrata kantajaa vakuutusvälittäjiin, jotka eivät voi vähentää arvonlisäveroa, vaikka vastaavat rahoituskustannuksista.
- 17 AT:n mukaan kantajan näkemys johtaa lisäksi vilpilliseen kilpailuun vakuutusvälittäjien kanssa, mikä voi vääristää verovelvollisiin kohdistuvaa verotusta.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöön perusteluista

- 18 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on tutkittava ja ratkaistava kysymys siitä, voiko kantajan harjoittama pidennettyihin takuisiin liittyvä toiminta kuulua CIVA:n 23 §:n 5 momentin soveltamisalaan.
- 19 Kantaja harjoittaa kodinkoneiden myyntiä, jonka osalta se tilittää arvonlisäveron. Kodinkoneiden myynnin yhteydessä kantaja myy asiakkaan niin halutessa myös

pidennettyjä takuita, jotka pidentävät asiakkaalle annetun alkuperäisen takuun voimassaoloaika; tämä myynti tapahtuu tuotemerkin toimittajan puolesta kantajan toimiessa välittäjänä vakuutusyhtiön ja asiakkaan välillä.

- 20 Kantaja ei tilitä arvonlisäveroa pidennettyjen takuiden myyntitoiminnasta, mutta se vähentää kaiken toimintansa harjoittamista varten hankkimiinsa tavaroihin ja palveluihin sisältyneen arvonlisäveron kokonaan.
- 21 Asianosaiset ovat yksimielisiä siitä, että tähän pidennettyjä takuita koskevaan toimintaan sovelletaan CIVA:n 9 §:n 28 momentissa säädettyä verosta vapauttamista, joka koskee *”vakuutus- ja jälleenvakuutustoimintaa sekä sen liitännäisiä vakuutuksenvälittäjän ja vakuutusasiamiehen palvelujen suorituksia”*.
- 22 Koska kyseinen pidennettyjen takuiden tarjoamista koskeva toiminta on vapautettu verosta, ei oikeutta vähennyksiin ole CIVA:n 20 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti.
- 23 Kyseessä oleva tilanne voi siis kuulua CIVA:n 23 §:n 1 momentin b kohdan soveltamisalaan, sillä kantaja käyttää tavarat ja palvelut 2 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitetun taloudellisen toiminnan harjoittamisesta johtuvien liiketoimien toteuttamiseen, eikä vähennysoikeutta näiden liiketoimien osuuden osalta ole; tässä tilanteessa *”vero voidaan vähentää suhteessa siihen prosenttiosuuteen, joka vastaa vähennykseen oikeuttavien liiketoimien vuotuista kokonaismäärää”*.
- 24 CIVA:n 23 §:n 4 momentissa säädetään, että *”edellä 1 momentin b kohdassa tarkoitettu vähennyskelpoinen osuus lasketaan murtolukuna, jonka osoittajana on 20 §:n 1 momentin nojalla vähennykseen oikeuttavien liiketoimien vuotuinen veroton määrä ja nimittäjänä kaikkien verovelvollisen toteuttamien sellaisten liiketoimien vuotuinen veroton määrä, jotka kuuluvat 2 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitetun taloudellisen toiminnan harjoittamiseen, sekä verottomat tuet, jos ne eivät ole laitteistotukea”*.
- 25 CIVA:n 23 §:n 5 momentissa säädetään kuitenkin poikkeuksista kyseiseen sääntöön ja jätetään mainitun laskelman ulkopuolelle lisäksi *”rahoitusliiketoimet, jotka ovat verovelvollisen harjoittaman toiminnan liitännäisiä toimia”*, minkä perusteella tällaisissa tilanteissa voidaan kummankin tyyppisten liiketoimien toteuttamisessa käytettyjen tavaroiden ja palvelujen oston yhteydessä maksettu arvonlisävero vähentää kokonaan.
- 26 Asianosaisten välinen riita koskee tätä luokittelua: kantajan mukaan sen tilanne kuuluu mainitun 5 momentin soveltamisalaan, sillä pidennettyjen takuiden myynti on luokiteltava *”rahoitusliiketoimiksi”* ja se on kodinkoneiden myynnistä muodostuvan pääasiallisen toiminnan liitännäistä toimintaa, kun taas AT:n näkemyksen mukaan kyseisiä liiketoimia ei voida pitää *”rahoitusliiketoimina”* eikä myöskään liitännäisinä toimina.

- 27 Koska kyseessä on Euroopan unionin oikeuteen kuuluvien oikeussääntöjen tulkinta, asianosaiset ovat ottaneet esille kysymyksen siitä, onko Euroopan unionin tuomioistuimelta tarpeen pyytää ennakkoratkaisua.
- 28 Kun esiin nousee kysymys Euroopan unionin oikeuden tulkinnasta ja soveltamisesta, kansallisten tuomioistuinten on esitettävä kysymys unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisumenettelyssä. Jos unionin oikeus on kuitenkin yksiselitteinen ja jos kysymys on jo ratkaistu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ei ennakkoratkaisun pyytäminen ole tarpeen.
- 29 Kuten verotarkastuskertomuksesta ilmenee, riidanalaisten verotuspäätösten taustalla olevalla AT:n kannalla on kaksi perustetta, sillä AT:n mukaan vähennyksen suhdelukua laskettaessa ei voida jättää ottamatta huomioon pidennettyjen takuiden myyntiin liittyvän liikevaihdon määrää siksi, etteivät kyseessä ole rahoitusliiketoimet eikä kyseinen toiminta ole liitännäistä, kun sovelletaan CIVA:n 23 §:n 5 momenttia ja arvonlisäverodirektiivin 174 artiklan 2 kohdan b ja c alakohtaa.
- 30 Riidanalaisten verotuspäätösten tueksi AT:n esittämien molempien perusteiden lainmukaisuus on siis tutkittava. Toisaalta sen ratkaisemiseksi, onko unionin tuomioistuimelta pyydettävä ennakkoratkaisua, on tutkittava, onko unionin oikeuden soveltaminen välttämätöntä pääasian ratkaisemiseksi ja onko ratkaisu yksiselitteinen tai onko kysymys tutkittu jo unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, jolloin ennakkoratkaisun pyytäminen ei ole tarpeen 6.10.1982 annetun tuomion CILFIT (283/81, EU:C:1982:335) mukaisesti.
- 31 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä todetaan nimittäin johdonmukaisesti, että ”suoritusta on pidettävä pääasialliselle suoritukselle liitännäisenä, kun se ei ole asiakaskunnan kannalta tavoite sinällään, vaan keino nauttia toimijan tarjoamasta pääasiallisesta palvelusta parhaissa olosuhteissa” (tuomio 25.2.1999, Card Protection Plan Ltd (CPP), C-349/96, EU:C:1999:93, 30 kohta).
- 32 Unionin tuomioistuin on katsonut myös, että taloudellista toimintaa ei voida luokitella kuudennen direktiivin 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuiksi liitännäisiksi liiketoimiksi, jos ne ovat yrityksen verollisen liiketoiminnan välitön, pysyvä ja välttämätön seuraus (tuomio 11.7.1996, Régie dauphinoise, C-306/94, EU:C:1996:290, 22 kohta) tai jos ne edellyttävät arvonlisäverollisten tavaroiden tai palvelujen merkittävää käyttämistä (tuomio 29.4.2004, EDM, C-77/01, EU:C:2004:243, 76 kohta, ja tuomio 29.10.2009, NCC Construction Danmark A/S, C-174/08, EU:C:2009:669).
- 33 Tarkasteltavassa asiassa kantajan pääasiallinen toiminta muodostuu kodinkoneiden myynnistä. Täydentävä toiminta (kuten luotonottoon liittyvät palvelut, kuljetus, asennus/kokoaminen sekä käytönopastus asiakkaan kotona ja myös pidennettyjen takuiden myynti) ei ole asiakaskunnan kannalta tavoite sinällään, vaan keino nauttia parhaissa olosuhteissa toimijan tarjoamasta

pääasiallisesta palvelusta eli alkuperäisen takuun sisältävien kodinkoneiden myynnistä.

- 34 Kuten mainitussa tuomiossa EDM todetaan, ”vaikka kuudennen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien rahoitusliiketoimien tuottamien tulojen suuruus voi – olla merkki siitä, että näitä liiketoimia ei ole pidettävä liitännäisinä tuossa säännöksessä tarkoitettussa mielessä, se, että tällaisista liiketoimista saatavien tulojen määrä ylittää kyseisen yrityksen pääasialliseksi toiminnaksi ilmoitetusta toiminnasta saatavien tulojen määrän, ei voi yksinään estää pitämästä rahoitusliiketoimia ’liitännäisinä liiketoimina’” (78 kohta).
- 35 Tämän oikeuskäytännön perusteella AT:n esittämällä näkemyksellä, jonka mukaan ”kyseiset liiketoimet ovat tavanomaista toimintaa – –, minkä vuoksi niitä on täysin mahdotonta katsoa verovelvollisen toiminnan liitännäiseksi liiketoimiksi”, eikä kyseisiä liiketoimia voida pitää liitännäisinä, koska ”niitä suoritetaan tavanomaisesti, ne muodostavat suuren osan yrityksen tuloksesta ja ilman niitä yrityksen elinkelpoisuus voisi vaarantua”, ei ole perustaa Euroopan unionin oikeudessa.
- 36 Tässä tapauksessa sekakäytössä olevien resurssien käyttö pidennettyjen takuiden myyntitoimintaan on noin 0,62 prosenttia kantajan käyttämien arvonlisäverollisten tavaroiden ja palveluiden kokonaisarvosta, eli tämä osuus on ilmeisen vähäinen, joten kyseinen pidennettyjen takuiden myyntitoiminta on perusteltua katsoa kodinkoneiden myynnistä muodostuvan pääasiallisen toiminnan liitännäiseksi toiminnaksi.
- 37 AT:n näkemys, jonka mukaan pidennettyjen takuiden myyntitoiminta ei ole liitännäistä toimintaa, on siis tosiseikkoja koskeva virheellinen oletus, sillä AT katsoo, että ilman pidennettyjen takuiden myyntitoimintaa ”yrityksen elinkelpoisuus voisi vaarantua”, mikä ei vastaa todellisuutta; tämän perusteella ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa tosiseikkoja koskevassa ratkaisussaan, että ”ei ole osoitettu, että kantajan elinkelpoisuus riippuisi pidennettyjen takuiden myynnistä tai ettei kantajan liiketoimintamallia voitaisi toteuttaa ilman pidennettyjen takuiden myyntiä”.
- 38 Tämä toteamus ei kuitenkaan riitä maksuunpanopäätösten kumoamiseen, sillä AT esittää niiden perusteeksi myös sen, ettei pidennettyjen takuiden myyntiä voida pitää ”rahoitusliiketoimina” sovellettaessa CIVA:n 23 §:n 5 momenttia ja arvonlisäverodirektiivin 174 artiklan 2 kohtaa.
- 39 Koska pidennettyjen takuiden myynti on kantajan harjoittamaan kodinkoneiden myyntitoimintaan nähden liitännäistä toimintaa, on näin ollen selvitetävä, ovatko kyseessä ”rahoitusliiketoimet”, sillä CIVA:n 23 §:n 5 momentti koskee ainoastaan tämäntyyppisten liiketoimien jättämistä sisällyttämättä vähennysten suhdeluvun laskelmaan.
- 40 Vaikka kyseessä on suoraan kansalliseen oikeuteen kuuluvan oikeussäännön tulkinta, se liittyy Euroopan unionin oikeuden tulkintaan, sillä mainitulla 23 §:n

5 momentilla on saatettu arvonlisäverodirektiivin 174 artiklan 2 kohdan b alakohta kansallisen lainsäädännön osaksi.

- 41 Tiedossa ei ole unionin tuomioistuimen aiempaa oikeuskäytäntöä, jossa olisi ratkaistu kysymys siitä, onko pidennettyjen takuiden myynti rahoitusliiketoimi, eikä kysymyksen ratkaisu vaikuta olevan yksiselitteinen.
- 42 Tosiasiassa merkityksellisiä ovat kantajan väitteet, jotka koskevat vakuutusten välitykseen liittyvän toiminnan sisällymistä rahoitusliiketoimien käsitteeseen tai ainakin sen rinnastamista rahoitusliiketoimiin arvonlisäverotuksen neutraalisuuden ja kilpailun vääristämisen kiellon periaatteiden noudattamiseksi.
- 43 Lisäksi sitä AT:n esille ottamaa tosiseikkaa, että arvonlisäverodirektiivin 174 artiklan 2 kohdan c alakohta koskee ”135 artiklan 1 kohdan b–g alakohdassa tarkoitettuja liiketoimia”, muttei liiketoimia, joita tarkoitetaan saman kohdan a alakohdassa, jonka mukaan verosta vapautetaan ”vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnat, mukaan lukien näihin liiketoimiin liittyvät vakuutusvälittäjän ja vakuutusasiamiehen palvelujen suoritukset”, voidaan tulkita siten, että se osoittaa lainsäätäjän aikoneen sisällyttää vakuutustoimintaan liittyvän liikevaihdon vähennyksen suhdeluvun laskelmaan.
- 44 Tämän vuoksi unionin tuomioistuimelta on perusteltua pyytää ennakkoratkaisua. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on ottanut ennakkoratkaisukysymyksen muotoilussa huomioon sen, että se on ratkaissut jo kysymyksen pidennettyjen takuiden myyntitoiminnan liitännäisestä luonteesta.